

Nro. 44.

A' FELS. R. TS. SZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Költ Bétsben Juniusnak 2-dik napján 1795-
esztendőben.

Hadi Környüállások.

Mind falun várason, mind a' közönséges és má-
gános házakban, mind a' palotákban és a' kú-
nyokban, mind az útzákon és mezőkön, egy szó-
val, mindenütt a' békességnek hangja hallatik; még
is, a' mint egy múlt hónapban költ *Brüszszeli*
levél beszéli, talán soha nagyobb hadi készület-
tel nem volt a' Frantzia nemzet mint most. Éj-
jel nappal, szünetlenül önteti az ágyúkat, gö-
lyóbisokat, bombákat, készítetteti a' tár szekere-
ket, fegyvereket, puska port, 's a' t. melly nagy
készületből némellyek ilyen, mások amollyan kö-
velkezéseket húznak ki. *Dänkerkát* még most is
blokirózzák, az az, zárva tartják a' Brittusok,
és így a' Frantziák számára eleséget vinni ákaro-

neutrális hajók se mehetnek annak kikötő helyébe bé.

Bázelből iratik, hogy az oda nem meészre táborozott Cs. K. cordon, Májusnak 15-ikén táborba szállott, és hogy annak kormányozója *Furstenberg* Generállajtinant Laerrachba tette által maga fő kvártélyat. *Basilia* és *Páris* közt szüntelen járkálnak a' kurírok, Máj. 16-ikán egyszerre négy ment *Barthelemy* úrhoz. Lengyel Országból is sok emigrált Generálisok jutottak Bázelbe, s leg ottan *Hardenberg* Prussus minister látogatására mentek. *Pichegru* Generális és a' *Thionvillei Merlin* Hüningába tartózkodni, és gyakran conferentziát tartani mondatnak *Hardenberg* Prussus ministerrel és *Barthelemy* úrral.

Ha igaz, hogy a' Frántziák erős hadi készületeket tétetnek, valósággal a' Cs. K. és Német Birodalombéli hadi seregek sem veszteglenek, és a' mihez a' tavasz kezdetétől fogva még fogtak, szüntevően végbe is vitték. *Nassóviából* iratik Máj. 19-ikén, hogy már azon környéken is táborozni kezdenek az *Austriakusok*. *Jordis* regementjének lajb batallionnya már is ki szállott a' mezőre, hanem a' *Staab*, és a' más két batallion a' tábor szomszédságában fekvő helységeken maradtak. Az ezen táborba küldetett regementek is minden órán oda fognak érkezni. Lovas seregek is fognak oda menni, úgymint a' *Sax-Rojál*, és *Bercseni* emigrált Fr. lovas regementek; az elsőbb a' *Lahn* partyán fekvő helységeken, az utolsóbb pedig *Simmernben* és *Ehrenbreitssteinben* fognak kvártélyozni. *Limburg* mellett is egy meg lehetős armádia fog le telepedni.

Ugyan onnan, t. i. *Nassauból* iratik, hogy sok Fr. seregek mennek az *Austriai Belgiomból* *Frantzia Országba*, de miért, miért nem? nem tudatik; hogy *Brüszelben* mind az isteni tisztelet, mind a' szokott bútsú járások szabadosan folynak; hogy ottan tellyességgel semmi úri kotsit látai

nem lehet, béres kotsi sints több ötnél, annyira ki fogytak. a' lovak a' nagy requisitio miatt.

A' *Londoni* magános levelek azt az újságot beszélik, hogy az Anglusok és Frantziák közt lévő békesség igen közel légyen, és hogy már most a' ministerialis rész is tellyes erővel igyekszik annak meg ízerzésére. Azonközben árrúba bötstátatták az Angliai ki kötő helyekben le tartóztatott Hollandus hajókat.

A' *Moguntzia* környékén táborozó Frantzia ármádia naponként több több seregekkel ízaporítatik. *Pichegrü* Generálnak fő kvártélyja *Moguntzidhoz* két órányira, felső *Ingelheymban* vagyon. Egy *Friarte* nevű Spanyol követ ment nem régeben *Báselbe*, kinek oda lett érkezése által meg erősítetik a' Frantzia respublika, és Spanyolok közt végbe ment békesség. A' Német Birodalomnak több nevezetes tagjai arra határozták meg magokat, hogy ők a' Fels. Császárnak hire, és meg egyyezése nélkül semmi magános békességre nem lépnek a' Frantziákkal. Hogy el ne felejtük, azt beszélik néhány közönséges levelek, hogy a' Spanyolok és Frantziák közt végbe ment békességnek nevezetes egyik titkos tikkelye légyen néhai *XVI. Lajos* és *Mária Antónia* árvának által adatások.

Duplát Hannoverai Generális azt kívánta a' *Brémai* magistrátustól, hogy az odavaló fegyveres tárban lévő fegyverek, és munitiók adatassanak által írásban néki. E' mellett az új városban ki nézett olly helyeket is, a' mellyeken új sántzokat és erősségeket építeszen. Ottan, tudillik, *Brémában* az a' hír repdes, hogy a' Hollandiai helytartó Fejedelem bizonyos fel tételek alatt vízfizog tétetni előbbi méltóságába.

Hollandia.

A' Frisiai nemzeti képviselők egy hirdetményt tétettek közönségesse Májusnak első napján, melly

által kinek kinek szabadság engedtetett. a' Frantzia assignátákat annyiban el venni, a' mennyiben néki tétteni fog; ellenben azoknak, a' kik magok rácsására meg nem akarják tartani, és a' tartománybéli közönséges kasszába bé viszik, minden livraért 4 stüber ígértetett. Kezébe menvén ez a' hirdetmény a' Frisiában kormányozó Fantzia Generálisnak *Macdonaldnak*, nagyon meg boszlkodott, és az oda való képviselökhöz Maj. 3 ikán küldött levelében értékre adta, hogy azon hirdetmények által felettébb meg sértetik a' Fantzia respublica betsülete.

Gondolóra vévén e' dolgot a' Frisiai nemzeti képviselők, az ebből származható rossz követkevéseknek el háritására, mentegető választ küldöttek néki, 's következő tikkelyekből álló új hirdetményt tétettek közönségessé: 1.) Minden Frantzia assignáták éránt közönségessé tételt előbbi hirdetményeink el törültetnek a' jelenvaló által. 2.) Szabad folyamat engedtetik a' Fr. papiros pénznek. 3.) Azoknak a' kereskedőknek, a' kik tulajdon kasszájára meg nem akarják azokat tartani, a' tartomány kasszájára recepissek adatnak. 4.) De ezeknek semmi interesek nem jár, hanem csak a' Fr. assignátáknak summáját, és a' Hollandiai pénzben való summáját, t. i. egy livrát 9 stüberre számlálván, fogják magokban foglalni. 5.) Csak azokért az assignatákért fognak recepissek adattatni, a' mellyeket a' Fr. katonaságnak adatandó eleségből és más szükséges dolgokból fognak bé venni. Hogyha 10 livránál fellyebb megy a' vásároltatandó árrú, tehát a' hely ségbéli Fr. kormányozótól adatandó engedelmet kell mutatni.

A' Bataviusok, nagyon igyekeznek el távoztatni vég váraiknak, kiváltképen a' *Walchern* és *Suydi* szigeteknek Fr. kézre való kerülését; de a' mint a' környülállások mutattják, nehezen fognak fel tételekben boldogulni. Azonközben napoként csak öregbül a' szükség, és mivel az in-

dustria és kereskedés régtől fogva haldokló állapotban vagynak, semmi keresete nincs a' szegény embernek. — A' kenyér szükségét azok okozták leg inkább, a' kik a' búzát jó árron fel szedtek, hajóra raktak, és ki tudja, hová küldötték, kétség kívül olly fel tétellel, hogy az által békétlenséget, 's következésképen contrarevolutiót okozzának a' republika kebelében. Arra való nézve Commissáriusokat rendeltek a' Hollandiai nemzeti képviselők minden gabonás táraknak feljegyzésére, és az illy vásárlóknak szoros szemmel való tartásokra.

Minden Frisiai kikötő helyekből ki menő hajóknak, és a' Német Országban utazni akaró személyeknek passust, avagy szabad utazásra való levelet kell az azon tartományban lévő Frantzia kormányozótól venni, másként ha utól éretik, elveszi engedetlenségének jutalmát. — Az Utrechti tartománynak lakosai is tartoznak veretlen aranyokat és ezüstjüket a' republika kasszájába beadni. —

A' Hágai fő kormányszék, avagy Karok és Rendek négy személyt választottak ki magok közül, az oda küldetett Frantzia nemzeti képviselőkkel, úgymint *Sieyessel*, és *Reubellel* tartandó Conferentzia végett. Ezek a' személyek *P. Paulus*, *Estevenon*, *Paus Matyás*, és *Huber*. A' két elsőbb *Hollandia*, a' harmadik *Zelandia*, a' negyedik *Frisia* részéről való deputátusok, a' kik *Májusnak* 11-dik napján kezdték el a' conferentziát. —

Hollandiának mostani képviselői tudtokra adták azon tartomány előjáróinak, hogy egy 8 személyből álló tartománybéli új Commissio állitattott fel a' vigyázó Commissió név alatt, mellynek kiváltképen való kötelességében fog állani azon vigyázó Commissiókkal egyet érteni, és levelezni, mellyek minden városokban fel állitattanak, hogy ekképen mind a' kormány székeknek tekintetek

sértetlenül fenn maradjon, mind a' köz tsendeséget meg háborítani akaróknak gonosz szándékjok el nyomattassék. — De bátor akár mit milylyenek, és akár melly vigyázattal legyenek is a' nemzetnek képviselői; még is mindazáltal minden karba és rendbe helyhezettek közt nagy egymás eránt való bizodalmatlanság uralkodik, es kevesen találtainak, a' kik sok jót igírnének magoknak a'. Prussiai király és Fantzia respublika közt végbe ment barátságos békességből.

A' *Rotterdami* levelek tele vagynak különbözőféle vélekedésekkel. Egyik azt beszéli, hogy négy hét múlván olly fontos dolgokat fogunk hallani, a' minémüekről ingyen nem is álmodtunk, és a' mellyeknek bé tellyesedésén álmélnodni fogunk. No tehát békességes várakozással legyünk a' négy heteknek el teléseig, és ha addig semmi olly nevezetes és bennünk álmélnodást okozható dolog nem történik, világosan írjuk meg *Rotterdami* uraiméknak: *Lám minden emberek hazugok, ergo a' Rotterdamiak is.* — Akárhogy, 's akármit legyen a' dolog, elég az ahoz, valamit azt főznek az *Európai cabinetumok*, de igen titkosan.

Austriai Belgyiom.

A' *Sambrei*, *Maási* és *Moseli Fr.* ármádiák, így szól egy *Brüsseli* levél, szüntelen való mozgásban vagynak, és vagy ők félnek másoktól, vagy másokat akarnak rettenteni. — *Luxenburg* alatt 30 ezer ember táborozik, a' *Rénus* bal partján pedig következendő fekvése vagyon a' *Fr.* seregeknek: *Pichégrü* fő vezér 8000 emberrel táboroz *Moguntzia* környékén, két más ármádia, melly 60000 főből áll, *Moguntzia* és *Koblentz* közt fekszik. Ezeken kívül vagynak imitt amott tartalék corpusok is, mellyek a' szükség idején az elsőbkeknek segítségekre mehetnek. — A' szövetséges fejedelmeknek *Moguntzia* környékén táborozó ármádiája 150 ezer főre megyen.

Ugyan onnan, tudniillik Brűfzszelböl irják, hogy a' *Luxenburghban* fekvő katona őrizet 12 battalion gyalogságból, és 2 escadron lovasságból áll; hogy a' téli hónap elolvadása után, az alsó város csak nem egészlen viz alatt feküdt, és hogy 400 juh, 40 tehén, és egynéhány ember fűlt meg a' viz özönében; hogy a' tüzi fa igen szűk, és már a' körül belől lévő gyümölts fák is ki vágattak, és meg égettek; hogy az ott lévő Flandriai battalionokhoz semmi bizodalma nintsen a' kormányozónak; és hogy nem régiben, egy olly tisztet akasztatott fel közülök *Bender* Feldmarsál, a' ki az ostromló Frantziákkal titkosan levelezett. A' miolta Austriai Belgiomot el foglalták a' Frantziák, 140 ezer szarvas marhát, sok ezer darab juhot, és más harmot kellett nékíek adni a' Frantzia seregek számára, és még most sem szabadúlhattak fel a' különbkülönbféle requisitio alól, úgy annyira, hogy már most igen kevés el adni való barom hajtatik a' közönséges piatzokra.

Nagy Britannia.

A' Frigyes Belgiomnak tartományaiba 3 esztendőtol fogva táborozott, de azoktól a' Frantziák által ki szorítatott Anglus seregek, visszamentek hazájokba, mellyek az aszszonyokkal, és tábori emberekkel együtt, 18 ezer főre mentek. A' *Yarmuthi* kikötő helybe lett bé jutásokkor nézésekre mentek maga a' király, és a' *Wallisi*'s *Yorkey* hertzegek. Ezen seregeknek kormányozója *Harcourt* Generális a' *Yorkey* hertzeg által a' király eleibe vitetvén, egy egész óráig beszélt Ő Felségével.

Sidney Schmidt *Normandiának* tengeri partja felé vette az útját, a' reá bizatott escadrével, mellyen 150 Fr. pattantyúsok, és hajós legények voltak. *Waldgrave* admirál az Anglia és Fr. Ország közt lévő canalisban jár fel 's alá, azon Fr. kereskedő flotta után ólálkodván, melly Ame-

rikából jö vizfza felé. Az Angliai testörző se-
regnek hazájába lett vizfza jutásakor nézésére
ment a' király, sokkal közülok nagy maga le bo-
tsátkozásával belzélletti, és minden köz ember-
nek fél koronát ajándékozott (Korona Angliában
ezüst pénz, és két forintot, 12 krajtzárt, és 2 de-
nárt telzen). — Ismét nagy pufztitást vittek
végső a' Fr. zsákmányozó hajók a' Britannia-
hoz tartozó Afrikai örökségekben. Ottan lévő
tengeri erejek hat hadakozó hajóból áll, mellyek
között egy 50 ágyús hajó is vagon. Miolta a'
tengerre ki mentek, 50 Anglus, és Hollandus ha-
jokat rablottak el. Azon Amerikai hajó, melly
Brestidből Plymouthba jutott, azt a' hirt yitte oda,
hogy ő 5 linea hajóból, 5 fregattából, és 3 ha-
dakozó hajóból álló Fr. escadrével, melly 60 ke-
reskedő hajóból álló flottát kísér vala, ment ki
a' *Brestiai* kikötő helyből. *Waldgráve* admirál
már is egy Fr. linea hajót, 2 fregattát, és 5 ke-
reskedő hajót fogott el. Minden Anglus hadako-
zó hajónak meg vagon parantsolva, hogy min-
den eleséggel meg terheltetett, és Fr. Országba
mennni akaró neutrális hajókat fogjanak el. Mind
addig ki nem akarják a' Franiziák az általok el
fogott Anglus matrosokat botsátani, valamed-
dig a' Fr. republikának valóságát, és mástól va-
ló nem függését meg nem esméri *Nagy Britannia*.

Parlamentalis dolgok. Lord *Lauderdale* azt
a' kérdést tette *Májusnak* 21-ikén a' felső Parla-
mentomban: A' már néhány Európai hatalmassá-
gokkal békességre lépett Fr. respublika olly álla-
potban vagon e' már most, mellyben *Nagy Britan-*
nia is békességet, és barátságot szerezhetne ve-
le? Erre azt felelte Lord *Grenville*, hogy mihelyt
az egész Parlamentom kívánnya, készen léfzen a'
válasz adásra, a' melly végre *Máj.* 28-ik napja
határozottat meg.

Norfolk hertzeg elő vevén Lord *Fitzwilliam*,
nak a' vólt Hyberniai Vice-királynak vizfza hi-
vatását, azt kívánta, hogy az ő és ministereik

közt volt levelezés, melly alkalmatosságot szolgáltattott az ő vizfiza hivatására, terjesztessék a' Parlamentom szemei eleibe. — Hofzizas beszédében sok okokkal támogatta törvényes kívánságát. Ennek a' Lordnak; *úgymond ő*, betsülete kotzkára tétetett, holott egy Britanniai mágnás betsületének drágábnak kell lenni életénél. Igaz dolog, hogy *Pitt* ministert a' király és a' nemzet ültette az Amerikai hadakozás után az Országnek kormányára, a' ki is a' mennyiben a' Britanniai nemzetnek nagyon alá szállott hitelét ismét fel emelte, és a' leg nehezebb környülállások között is ditsóséggel folytatta hivatallyát, nagyon érdemesé tette magát hazája eránt. Minekutánna mindazáltal a' Frantzia háborúba Anglia is belé egyeledett, azóltától fogva másképen gondolkozik fölöle. — Ehez járúl most az a' tselekedé is, melly szerént Lord *Fitzwilliamot* Hybernianak szeme fényét, kormányának leg ditsóségesebb pálya futása között vizfiza hívatta. Olly reménységgel lévén az oda való Római Katolikusok, hogy már valahára ok is fel fognak az ellenek hozatott törvényeknek súllyos terhe alól szabadítatni, nagy summa pénzt ígértek a' Parlamentomban a' hazának segítségére; azomban egyfzeriben meg tsalattak reménységekben. Ez által kétfelé szakasztott a' két atyafias Országok közt való szeretnek és bizodalomnak kötele, és e' valósággal egy olly szerentsétlen történet, mellynek igen sok szomorú következései lehetnek jövendőben. Vagy vizfiza élt a' nevezett Vice-Király a' reá bizatott hatalommal, és így hünös; vagy a' ministerek hibáztak. — *Conventry, Mansfield, Guibford és Moira* Grófoknak e' tárgyról való beszédek abba határozódott meg; hogy az Angliai constitutio szerént hatalma légyen a' királynak az Országnek felsőbb hivatallyait tettzése szerént ki osztogatni, ettől el venni és másnak adni, a' Parlamentom jusainak minden sérelme nélkül; hogy *Fitzwilliam* senki által el nem vádoltatott, senkitől számadásra nem vonatott, és így egész ditsóséggel tért on-

nan visszfa 's a' t. De nem mindnyájan nyugodtak meg ezen ministereket mentető beszédén. Egyik azt mondotta, hogy szabad ugyan a' királynak maga tettzése szerént követeket ide 's amoda küldeni, 's őket ismét visszfa hívni; de más-ként vagyon a' Hyberniai Vice Királynak dolga, *Fitzwilliám* a' király és parlamentomok meg egyezéséből választatott és küldetett oda, tehát ha vétett, ha nem illendőképen folytatta hivatalyát, a' kettőnek kellett volna őtet onnan visszfa hívni. Ő a' nékie általunk adatott instructió szerént mivel, és a' Katolikusok ellen hozatott törvényekkel való visszfa éléseket akarta el törteni 's a' t. Egy szóval, ezerfzerte több reformációra való dolog volna *Hyberniában* mint *Angliában*, és éppen az a' férfiú, a' ki leg alkalmatosabb lett volna annak eszközzésére, a' Hybernusoknak tsak nem hálvány istene, az a' férfiú hivattatott onnan visszfa, 's az által minden éledni kezdett reménysége a' nemzetnek füstbe ment. Valósággal meg tsalott Hybernia, és így a' köz Jó kívánnya e' dolog titkos okáinak szoros meg vizsgáltságát. Önnön maga Lord *Fitzwilliám* az által igazította meg tselekedeteit, hogy ő éppen akkor akarta a' Hyberniai Katolikusokat Britannia bódogságának eszközeivé tenni, a' midőn Hollandiát egészen el foglalta az ellenség, és a' Brestiai 36 linea hajóhóll álló Frantzia flotta igen közel volt az Angliai tenger partokhoz. Lord *Grenville* Státus titoknok egy átallvában nem akarta a' nevezett Lord visszfa hivatásának okait szorossan meg vizgáltatni, azt adván okúl, hogy senkinek sem köteles a' király számot adni, miért hivattya ezt vagy ama fő tisztet visszfa, elég ha ő maga, és udvari minsterjei jónak és szükségesnek lenni talállyák. — Az Angliai ministereket, *úgymond*, nem kell a' Frantzia köz Jóra ügyelő Commissióhoz, és a' Britanniai Tanátsot a' Párisi Conventhez hasonlítani.

Grattan úr keményen sürgette a' Dublini Parlamentomban, hogy a' R. Katolikus érdemes em

bereknek székek és vokok legyen a' fő tanátsban, és valamiképen a' Protestánsok, úgy ők is minden fő hivatalra alkalmaztassanak. Az ezen tárgy miatt támadt vetélkedés 17 óráig tartott, végtére voksolásra menvén a' dolog, részéről 84, ellene pedig 155 vokok vóltanak; következésképen egészlen híjjába valóvá tétetett Lord *Fitzwilliamnak* igasságos plánuma. Az e' miatt támadható zenebonának eleve való el távoztatására fegyverben vigyázni parantsoltatott a' katonaság.

A' *Máj.* 4-dik napján tartatott parlamentalis gyűlésben elővette *Pith* minister a' Wallisi hertzeg adósságáról, és udvara tartásáról való plánumát. Szükség, *úgymond*, a' Wallisi hertzegnek esztendőnként 125 ezer font sterlinget, ezen kívül a' *Cornvallisi* hertzegnégnek 13000 font sterlingből álló jövedelmét rendelni. Eddig 60000 font sterlingje vólt a' hertzegnek a' civilis listából (abból a' 800 ezer font sterlingből, melly a' király udvara tartására fizettetik esztendőnként), mellyhez még 65000 fontot kellene tenni. E' mellett a' Wallisi hertzeg aszszony aszszonyi ékességeire, úgymint drága kövekre és gyöngyökre 27 vagy 28 ezer font, a' *Carltoni* palotának ki tsinosítására 25000 font, és a' Wallisi hertzegnégnek hóltig adandó fizetésére 50000 font sterling kívántatna. Minthogy pedig a' Wallisi hertzegnek mostani adóssága 620 vagy 630 ezer font sterlingre megyen, jó vólna a' *Cornvallisi* hertzegnégnek jövedelméből, és a' hertzegnek rendeltetendő esztendei fizetésből apródonként le fizetni. — E' miatt is nagy vetélkedés vólt az alsó Parlamentban, a' melly éjfél után 1 óráig tartott; még is mindazonáltal voksolásra menvén a' dolog, *Pith* minister mellett 241-en, az antiministerialis rész mellett pedig 100-an vóltanak, és így ezen fel tételében is szerentséltetett.

Német Birodalom.

'Az el múlt szombaton költ Bétsi diáriumban illyetén békességre czélzó tudósítást olvasunk:

“Májusnak 23-ikán ilyen Császári udvari decretum vétetett dictaturába a' Regensburgi Imperialis gyűlésben. A' Prussiai király és Frantziák közt szerzett magános békesség miatt, sok tekintetben meg változván a' környülállások, javasolya, 's el kerülhetetlenül szükségesnek lenni itéli Ő Császári Felsége, hogy a' Választó Fejedelmek, hertzegek, és Státusok, a' Westfáliai békesség és Császári capituláció szerént őket illető jussok mellett, minden késedelem nélkül válaszfizanak egynehány deputátusokat a' régen óhajtott békességnek munkálódására, ruházzák fel őket illendő hatalommal, és a' szereztetendő békességnek mind tárgyaról, mind eszközlésének módjáról elegendőképen oktattván, minden magános hasznoknak félre tételekkel, egyedül a' köz jót munkálódni igyekezzenek, és minél előbb tegyék bizonyossa Ő Császári Felséget magok értelmekről és szándékjokról.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Azonközben is, míg Ő Cs. Felségének erről hová hamarabb jelentést tennének, jussok vagyona az 1790-ik esztendei Leopoldina Capitulációhoz adatott tóldaléknak ereje szerént, minden V. Fejedelmeknek, hertzegeknek és Státusoknak, a' közönségesen küldetendő deputatio mellett, különös környülállásaik végett, különös deputátusokat is a' békességen munkálódó Congressusra, avagy gyűlésre küldeni; mindazonáltal nem úgy, mint ha sem ő magok a' Birodalomnak tagjai, sem örökségeik, a' mellyeknek igassága mellett munkálódnak, annak részei nem volnának; hanem inkább úgy, hogy azokból, és egyéb tselekedeitekből is ki tündököllyék, hogy ők mind Ő Császári Felségével, mind a' Német Birodalommal egyet értőleg legyenek.

“A' Német Birodalomnak politika tekintete és fontossága egyedül a' V. Fejedelmeknek, hertzegeknek és más Rendeknek Fejekkel való egyetértésű fundáltatik, tartó boldogságok pedig a' Birodalomnak sarkalatos törvényein és végzésin.

Önnön maga - Ö Császári Felsége is a' törvények alatt vagyon; hanem ennekutánna is törvényes bizodalma vagyon Ö Felségének, mint a' törvények törvényes fenn tartójának, hogy senki a' birodalombéli Státusok közül a' sarkalatos dolgokban különösen; és a' Westfáliai békességnek 8-dik tikkelye ellen semmit mivelni nem fog. Ennekfelette addig is, míg Német Ország ezen példa nélkül való háborúnak terhe alól fel-fzabadúlna, és a' régen ohajtott igasságos, kedves, és a' constitútióhoz illendő békesség el következne, minden kötelességeit végbe fogja vinni. "

Berlinből. Májusnak 16-ikán Gróf Wartensleben Prssus Generál Majór a' Lignitzi garnizonban fekvő gyalog regimentnek tulajdonosságávé tétett, helyette *Meyering* Oberstlajtnant fog *Henrik* királyi hertzeg. Spandau garnizomban fekvő regimentjének commendánsává lenni. E' mostan folyó Juniusnak közepében fog a' Johanniták vitézi rendjének capitulumá *Sonnenburgban* tartatni, olly véggel, hogy azon rend mostani nagy mestérének *Ferdinánd* királyi hertzegnek coadjutorává tétessék a' Királynak második fia *Lajos* hertzeg. *Dántzig* várasa egy deputátziót küldött Berlinbe a' királyhoz, olly véggel, hogy az ott lakó kereskedőknek szabadtság engedessék a' búzát az Országból ki vinni. E' dolognak el intézésére *Struensee* Fináantzministert küldötte a' Király Dántzigba. Ugy hallatik, hogy Ö Felsége maga is nem sokára oda fog utazni. — *Möllendorf* Feldmarsál vagy a' *Carlsbádi*, vagy az *Aachen*i főördöbe megy változó egészségének meg fordítására.

Elegyes Tudósítások.

Ismét azt beszélik, hogy a' Hollandiai helytartó Fejedelem *Juniusnak* 20-ik napjáig egész familiástól egygyütt *Berlinbe* fog menni; de mi már ezt gyakran hallottuk, és most már olly bihetetlen Tamásokká lettünk, hogy az illetén hírek-

nek valóságos bé tellyesedésekig, semminek sem akarunk hitelt adni.

Conde hertzeg Máj. 17-ikén a' Gróf *Clerfayt* fő kvártélyába ment. Ennek a' hertzegnek szabadságot adott a' Fels. Császár maga corpusának annyi emberrel való szaporítására, a' mennyi néki tettzeni fog. — Az Amerikai republikában építendő *Washington* nevű városnak hová hamarabb leendő fel építésére, egy 50 ezer huzásból álló lotteriát engedett a' Congressus. Minden tzedulá 8 ezer dolláros. (Egy dollár hasonló egy Fr. livrához, az az 23 krajtzárt télsen) — A' fő nyereség télsen egy 20 ezer dolláros szép ház és 30 ezer dollár kész pénz. A' több 5 nagyobb nyereségek hasonlóképen házakban és 5 — 10 ezer dollárban fognak állani. — Mihelyt el kelnek a' tzedulák, mingyárt hozzá kezdenek a' nyereség házáknak építéséhez. — A' múlt hólnapnak 20-ikén, dél előtt 10 órakor meg halálozott *Lajos Eugen* Würtembergi uralkodó hertzeg, életének 64-ik, uralkodásának pedig 2-ik esztendejében. Utánna *Fridrik Eugen* Prussus Feldmársál, az *Aspachi* és *Bayreuthi* hertzogségeknek fő kormányzója, az Orosz nagy hertzegnének édes atya fog uralkodni.

A' Párisban lévő *Toskánai* követre *Carletti* Grófra bizta a' Nápolyi udvar a' békességnek eszközését. A' *Petersburgi* levelek beszélik, hogy 290600 emberből álló Orosz armádia légyen készzen a' marsirozásra. — A' *Kurlándiai* és *Szengalli* deputatusok, *Aprilisnek* 26-ikén voltak audientzián *II. Katalin* Császárné előtt, és mindnyájan gazdagon meg vendégeltettek. — A' *Baváriai* kormány szék egy közönséges parantsolatot hirdettetett ki legközelebb, mellyben keményen parantsoltatik, hogy minden szüülék a' közönséges iskolákba küldgyek magzattyaikat 7 esztendőstől fogva 14 esztendősig; hogy a' tanítók minden hólnapban jelentést tegyenek a' politziára ügyelő előjártnak, kik engedelmeskedjenek vagy ne engedelmeskedjenek ezen parantsoltnak; hogy a' nemes-ségen, tanátsosokon, és tehetős személyeken ki-

vül senkinek is meg nem engedtetik magzatyákat magános tanítók által neveltetni; hogy a' magános nevelők és tanítók a' *Monachiumi* papi tanács által vizsgáltsanak meg, és a' tanításra, 's nevelésre alkalmatosaknak tanú bizonyság le-
 vél adatassék; a' kinek ilyen bizonyság levele nem lesz, annak nem szabad senkit is tanítani; hogy a' magános tanítók által neveltetett ifjúság, a' midőn a' deák és főbb iskolákba menni akar-
 nak, keményen meg vizsgáltsanak; végtére, hogy 14 elztendő előtt egy ifjú se vitessék a' kö-
 zönséges tántzólo helyekre, és bálókra.

Erdély Országban.

Nagy Enyedről 21-dik Máj. Tiszteletes Profes-
 sor *Kovács József* urunk ezen hólnapnak 17-dikén
 éjjeli XI. órakor meg halálozott kilentz napi tőr-
 hető betegsége után, minekutánna Collegiumunk-
 nak építésében és virágoztatásában 27 elztendő-
 ket ditséretessen el töltött vólna. Ellenségei sem
 tagadják érdemeit, baráti pedig, pártfogói, és tan-
 itványai örök emlékeztető oszlopot kívannak há-
 ladatos sziveikben emelni. Kellemetes, világos,
 fontos, és meg győző tanítását hallani gyönyörű-
 ség vólt, valakik jó tanácsot mentek hozzá kérni;
 jó kedvel tértek meg tőlle; ellenben a' törvény-
 rontókat atyai dorgalással botsátotta el maga elől.
 Rövideden ki mondván, egy olly talpra esett,
 túdós, érdemes férfiú, és hasznos tanító vólt ez,
 kinek emlékezetét semmi viszontagság el nem fog-
 ja jó tanítványainak szivekben törteni. Halála-
 nak szárnyon repülő híre az egész tanuló ifjúsá-
 got mély bánatba ejtette, 's keserves könnyeket
 radsart ki szemeikből. Mindnyájan bánkodunk tőr-
 lünk lett nem várt el válásán, és félbe szakadt
 tanulásunkon; a' jövődökre nézve pedig remény-
 ség ugyan, de félelem is nyughatatlankodtatnak
 bennünket

Oszlopot emelünk emlékezetére

Könnyeket hullatunk koporsó kövére

A' bölts gondviselés munkáját imádjuk,

Fekete fátyollal bús gyászát ma adjuk.

Meg érdemlette valójában a' tiszteletes nevezetet,

mind széllessen ki terjedt tudományára; mind át-
 Apolló magzatával való dajkálkodására nézve.
 Gyálzt kötött a' tanuló ifjúság nagyobb része,
 mellyet mind addig fog szomorúan viselni, míg az
 isteni gondviselés, az érdemes előjárók által, nem
 sokkal kisebb hírű és valóságú férfiat fog helyé-
 be ültetni 's a' t: *

Egy Posony Vármegyei jeles nemés ifjú *Sa-
 ghi József* úr, a' ki az utolsó Török háborúban
 a' Szerviai szabad seregnél szolgálván, tulajdon
 érdemei által fő hadnagyságra lépett, és minden
 alkalmatosságokban ditsiretessen viselte magát,
 hanem annakutánna azon seregtől, még a' háború
 végződése előtt bútsút vett; most Ő Felsege ke-
 gyelmes rendeléséből, all-hadnagynak a' *Wurmsel*
 huzár regimentéhez fog menni.

A' Kir. testörző Nemes Magyar seregtől *Ujfal-
 toni István* hadnagy úr a' *Barkó* huzár, *Ujfalud*
Károly hadnagy úr pedig a' Császár nevével viendő
 könnyű lovas regimenthez fognak ki lépni.

A' mai Póstán, s' következő numerusi
 coperták alatt járó újságok Erd. Olvasóinak kül-
 döm a' Magy. Almanakot, úgymint: 467, 468,
 470, 472, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 489,
 491, 497, 499, 500, 503, 504, 505, 506, 507, 509,
 510, 511, 512, 513, 514, 515, 521, 524, 526, 527,
 529, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 538, 639, 540,
 541, 543, 549, 550, 551, 554, 568, 569, 570, 571,
 573, 574, 575, 576, 578, 581, 583, 585, 586, 587,
 588, 590, 592.

Pestre feles nyomtatványokat küldöttem *Tit,
 Institoris Gabor* oda való könyváros és könyv-
 kötő úrhoz. Tehát a' következő numerusi
 coperták alatt járó újságoknak Erd. olvasói ettől
 a' nevezett úrnál vitessék el magoknak a' Magy.
 Almanakot, úgymint. 44, 55, 58, 64, 65, 84, 100,
 169, 172, 180, 181, 198, 225, 239, 244, 253, 276,
 309, 330, 353, 357, 368, 384, 385, 388, 397, 407,
 436, 436, 496, 502, 547, 563. Nagyobb bizony-
 ágnak okaért kiki küldje meg a' nevezett könyv-
 ötő úrnak maga copertáját.